

tanulták, tudták az előszót nyomon követni“, és olyan sikereket mutattak fel, melyekről azelőtt magyarországi rendszer még csak nem is álmodhatott.

Radnai rendszeralkotói munkájáról *Csehély* Aladár, az íráselmélet területén végzett kutatásairól pedig *Bálint* Antal értekezik. *Csehély* Gabelsberger, Pitman, Markovits és a Magyarországon régebben használt rendszerek (Fenyvessy-Stolze, Nagy Sándor) rövid jellemzése és *Fabró* Henrik úttörő munkásságának éles megvilágítása után lépésről-lépésre, gondolatról-gondolatra követi Radnai zsenijét az egy-séges magyar gyorsírás megalkotására vezető mesteri teremő munkájában. Ebben a rendszeralkotó tevékenységben két fázist vesz észre: egy lebontó, analizáló törekvést, az egyszerűbb rendszer alapozási előkészítést és egy építő, szintetizáló munkásságot, a rövidítési rendszer felépítését. *Bálint* Radnai rendszeralkotásának a maga nemében szinte egyedülálló tudományos és elméleti jelentőségét foglalja össze azok szerint a célok szerint, melyeket a gyorsírás maga elé tűz és követ. Ami Radnai íráselméleti kutatásait illeti, nemzetközi érdemeit igen helyesen elsősorban ténymegállapításainak biztosságában, aztán a gyorsírás lélektani feltételeihez alkalmazkodó szabályalkotási módszerében, végre a kutató munkához szükséges fogalomrendszer és munkatechnika kiegészítésében, illetve fejlesztésében látja. Elénk tárja Radnai tevékenységét a gyorsírás gyakorlati érvényesítése terén és megszívlelésre méltó érveléssel száll sikra egy egyszerű, általános irodai gyorsírásért, hogy az „minden irodai munkát végző embernek közkinccse lehessen.“

Galamb Ödön Radnai tanítási módszerével foglalkozik abból a jól meglátott alapelvből kiindulva, hogy a tanítás módszerének kialakulására a tananyag belső sajátosságai és bizonyos külső hatások vannak döntő befolyással. Radnai tanítási módszere is gyorsírási rendszerének ahhoz az alapjellemvonásához alkalmazkodik, hogy a rövidítések nem ötletszerű alkotások, nem önálló szójelek, hanem a rövidítésalkotás törvényszerűségeihez simuló, és mégis bizonyos szabadsággal megalkotott szóképek. Radnai ezért nem egyes rövidítéseket tanít, hanem a rövidítési szabályok élményszerű felismeréséhez és önálló alkalmazásához szoktat. A rövidítésalkotás szabadságát az iskolai tömegtanítás természetesen bizonyos mértékben megnyirbálja s így a módszernek is, ha a tanítás eredményességének követelményét tartja szem előtt, megfelelően módosulnia kell. De azért a tanuló élményszerű részvételét, öntevékenységet, a munkatanításnak ezt az elengedhetetlen követelményét Radnai sohasem adta fel, ezt már első tankönyvében is hangoztatta és legújabb gyorsírásdidaktikai könyvében, módszertanában (1931) is ragaszkodik hozzá. *Galamb* Ödön végigkíséri Radnai módszerének fejlődését tankönyveiben, biztos érzéssel boncolgatja és méltatja különösen a jelölések és rövidítések tanításában alkalmazott eljárásait.

A tartalmas jubileumi füzetet a magyar gyorsírástörténet legjelesebb kutatóinak, *Téglás* Géának és *Zelovich* Dezsőnek kitűnő biográfiai megemlékezései, valamint *Majercsik* Sándornak és *Nosz* Gyulának Radnai gyakorlati gyorsírói tevékenységét méltató kiváló cikkei teszik teljessé.

p. z.

A cserkész és a családi nevelés. Írta vitéz Faragó Ede. Szülők könyvtára 18. szám. A Studium kiadása. 58. oldal.

„E könyvecskének kettős célja van; az egyik: bemutatni a cserkészetet a szülőknek, a másik pedig: eszközöket adni a cserkészetből a családi neveléshez, hogy szülők és cserkészvezetők eredményesebb együttműködést fejthessenek ki a gyermeknevelés terén“.

A cserkészpedagógia lényege — amit úgy a szülők, mint a nevelők megszív-

lehetnek — az, hogy megérti és tiszteletben tartja a fiú vágyait, a szabadságra, önállóságra, küzdelmekre irányuló igényeit. Meglátja, hogy ezekben a hatalmas mozgató erőkben a Teremtő akarata nyilatkozik meg. Ezért útjukba állni bűn, de helyes mederbe terelni őket kötelesség. A cserkészlet tehát nem más, mint a fiúk meg-nemesített természetes élete. Ideáljai tudatosítják a fiúkban nemes hajlamaikat és sikeresen vezetik rá az önevelés útjára. A cserkészlelkületet kifejező törvények ugyanis nem azt mondják, hogy milyennek *kell* a cserkésznek lennie, hanem, hogy *milyen* az igazi cserkész. Ezzel a szerencsés megfogalmazással nem csak azt fejezik ki, hogy ezeket a törvényeket senkire sem lehet kényszeríteni, hanem azt is, hogy hiába jár valaki cserkészruhában, míg nem egyeneslelkű, nem kötelességtudó, nem szolgálatkész, nem lovagias, nem derűs, nem minden értéket megbecsülő, nem engedelmes és nem tiszta testben és lélekben — addig nem cserkész. Tehát már a törvények megfogalmazásában megérezhetjük a cserkészlet finom pedagógiai érzékét, amely lehetővé teszi, hogy a fiúk önként és a legnagyobb buzgalommal alakítsák ki magukban a cserkészideált. A cserkészlet módot és alkalmat ad a fiúnak arra, hogy a bátorság, erő, ügyesség ideálját önmagában megvalósíthassa. Nagyszerű kirándulások, kalandok, hadijátékok, indián ügyességek és majdnem minden ipari és egyéb munka szerepel kiképzésének gazdag rendjében ideális lehetőségeket nyújtva. A cserkészlet valóra váltja a fiú álmait: elviszi táborozni erdők, hegyek közé, folyók mellé. A fiú itt önmaga úti fel sátrát, áll őrt, gyűjti a fát, főzi ebédjét — és számtalan lehetősége nyílik az önálló és nagyszerű tettek végrehajtására, a munka megtanulására és megbecsülésére és testi-lelki képességeinek kifejlesztésére. Ez a szabad, eleven, kalandokban gazdag cserkészélet vonz minden épkézláb fiút a cserkészletbe s ezért vállalja önként és jó lélekkel a törvények teljesítését.

A második részben arról ír a szerző, hogy mit lehet átvinni a cserkészpedagógiától a családi nevelésbe és hogyan támogassák egymást a cserkészlet és a család. „A nevelőknek közös frontot kell alkotniuk, mert ha a fiú mást hall vagy lát otthon és mást a csapatban, akkor elveszti mértékét a helyes és helytelen megítélésére, esetleg lelki egyensúlyát is.“ Találjuk meg a családban is a helyes hangot a fiúkkal szemben. „A fiúk nem szeretik az erkölcsi prédikációkat“, a hibákkal foglalkozva is közvetlen beszélgető formát használjunk. Otthon is lehet néha módot találni arra, hogy megteremtjük a táborítüzek bensőséges hangulatát. Lássuk be, hogy a gyermek csak akkor fog megnyilatkozni, ha bizalmát felkeltjük, törekvéseit megértjük és tapintatosan bánunk vele. A gyermekét igazán szerető szülő azonban nem sajnálja a fáradságot, hiszen csak így ismerheti meg igazán gyermekét s csak ezen a módon tud rá eredményesen hatni. Így értetheti meg, hogy hibái ellenségei, melyek ellen küzdenie kell, hogy a fegyelemre még a játékban is szükség van stb. Mert csak annak van értéke, amit maga a gyermek is belát és nem annak, amit a szülő ráerőszakol. Csak a gyermekét helyesen ismerő szülő tud helyesen és következetesen nevelni, fegyelmezni. „Elvünk legyen, hogy ne engedjünk el vezeklés nélkül semmi hibát“. Erélyesek, de mindig szeretetteljesek legyünk. „A szülői ház nem nyújthatja mindazt, amit nyújt a cserkészlet s azért nevelő munkája nem ritkán elméletivé válik, ami a gyermeket fárasztja, sőt gyakran elidegeníti a jóra törekvésektől is“. „Ezen a tényen csak az segít, ha a szülő a sokszor bemutatott bensőséges utakat választja, sok szeretettel és nagy türelemmel“. „Ne feledjük azonban, hogy a szeretet pajtáskodássá válik és romboló hatású lesz kellő szigor nélkül, viszont a szeretet nélküli szigor önmagában nem nevelés, hanem csupán idomítás“.

Ez a pár oldalas könyvecske nem elméleti fejtegetés, hanem inkább gyakor-

lati útmutató a szülő részére, hogy a cserkészlet nagyszerűen bevált nevelési módszerbe bepillantasson s abból minél többet merítessen. A fiút szerető és megértő, emberi hivatását felelősséggel viselő cserkészférfi írását a szülők és nevelők szeretetében ajánljuk.

Pajor Elemér.

Strasser János: A tanúvallomás kísérleti vizsgálata a gyermekkorban. (Közlemények Szegedi Ferencz József-Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intéze téből 10. sz. Szeged, 1937.)

A szegedi Ferencz József-Tudományegyetem pedagógiai-lélektani intézetében évek óta komoly munka folyik, hogy a nálunk még annyira gyermekcipőben járó gyermeklélektani kutatást a magyar gyermek lelki struktúrájának figyelembevételével a külföldi magas színvonalra emelje. Egymásután megjelent kiadványai mint a fentebb megjelölt cél elérését szolgálják, s így nemkevésbé hiánypótló az a doktori értekezés sem, amelyet Strasser János bocsátott közre. Feladatát nagy körültekintéssel, utánjárással, módszerbeli felkészültséggel oldja meg s így eredményeinek végső következtetéseit úgy a pedagógiai lélektan, mint a kriminálpszichológia a maga javára fordíthatja.

A tanulmány első része tisztázza az alapfogalmakat, megadja a módszert, amelyet alkalmazni fog. Kiemeli azonban, hogy nem elég a módszernek az alkalmazása, hanem az eredmény eléréséhez szükséges az intuición is, ami a megfigyelés individuális jellegét adja. Tüzetesen vizsgálja a megfigyelést s rámutat a fejlesztetheőségre s a jó megfigyelő képesség jellemző jegyeire.

Vajjon a tanuskodás (Aussage) mint képesség formálható és nevelhető-e? A tanuskodás tulajdonképpen az emlékezés egyik szelvénye, tehát az emlékezés képességének fejlődését és kialakulását kell vizsgálat alá vennünk, ha a fenti kérdésre feleletet kívánunk kapni. A gyermeki lélek globálisan összetett, amelyben az alanyi és tárgyi vonatkozások még a gyermeki emlékezés kezdeti szakában differenciálatlanul összekeverednek. Csak a fejlődés későbbi fokán indul meg a szétválás az objektivitás javára.

A tanúvallomás képességét 3 feltétel határozza meg: 1) a felfogás 2) a fixálás 3) a szelekció. A tanuskodás mibenlétének és a szükséges alapfogalmaknak ismertetése után a kísérleti lélektan módszerével kezd feladata megoldásához. A 10—11 éves gyermekeken végzett kísérletek megmutatták, hogy ez a kor a szemlélt adatokat globálisan összegezi, vagyis szemléletének tárgyait egyszerűen csak egymás mellé sorakoztatja („állatok, bokrok, fák, hegyek, ég, föld, növény”). Természetesen az egyes kísérletekben a globalitáson kívül előfordulnak differenciálódások is, amelyek főként a térviszonyismeretek, minőségi differenciálódás, számnévhasználat, konkrét analógiás, akciószerű differenciáltság, kisebbrendű és magától értetődő akció, teljes akció és végül az analógia eseteit foglalják magukban. A differenciálódás eseteit sorban vizsgálva, köztük értékrendet állapít meg, amelyeknek tagjait pontokkal értékeli. A különbség-tevés természetesen csak szükségszerű s korántsem abszolút értékelés.

A differenciált értékeknek a vizsgálata bizonyítja, hogy a „trenírozás”, a gyakorlás csak az egyszerűbb tagoltságokat (térviszony-ismeret, számnévhasználat) fejleszti, míg a komplikáltabbaknál haladás alig mutatkozik.

Végül a kísérletek eredményeit számszerű adatokkal táblázatokba sűrítve kapjuk, élénk fényt vetve a differenciálódások és fejlődési törvények jellemző jegyeire. A gyakorlat fejlesztheti a differenciáltságot s a „kontrol-csoport” messze